

HISTORIA 3. ZAKRES TREŚCI I KRYTERIA OCENIANIA

Zakres podstawowy

Na zajęciach historii uczniowie XII Liceum Ogólnokształcącego korzystają z podręcznika:

- Jarosław Kłaczek, Anna Łaszkiewicz, Stanisław Roszak. *Poznać przeszłość 3. Podręcznik do historii dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Zakres podstawowy, Nowa Era, Warszawa 2021 (nr dopuszczenia 1021/3/2021).*

Zakres treści i kryteria oceniania oparte są na programie nauczania:

- Robert Śniegocki, *Poznać przeszłość. Program nauczania historii w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Nowa Era 2019.*

Treści nauczania w klasie drugiej.

I. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

- 1) przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy i świata, z uwzględnieniem podziału ziem polskich;
- 2) opisuje funkcjonowanie systemu wiedeńskiego i charakteryzuje próby jego podważenia;
- 3) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej w Europie i Stanach Zjednoczonych oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze;
- 4) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe I poł. XIX wieku, uwzględniając ich przedstawicieli;
- 5) wyjaśnia genezę i skutki Wiosny Ludów;
- 6) charakteryzuje wojnę krymską i jej następstwa,

II. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń:

- 1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego;
- 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa;
- 3) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie;
- 4) wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania krakowskiego i opisuje jego skutki, z uwzględnieniem tzw. rabacji galicyjskiej;
- 5) opisuje następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich i przedstawia udział Polaków w Wiośnie Ludów w Europie;
- 6) rozpoznaje i charakteryzuje dorobek kultury polskiej I poł. XIX w.

III. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego następstwa;
- 2) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie;
- 3) charakteryzuje organizację polskiego państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego, z uwzględnieniem roli jego przywódców, w tym Romualda Traugutta;
- 4) przedstawia problem uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z procesem uwłaszczeniowym w pozostałych zaborach.

IV. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.;
- 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;
- 3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Japonii.

V. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń:

- 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne;
- 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej;
- 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej;
- 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników.

VI. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska;
- 2) porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach;
- 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców;
- 4) charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; dostrzega znaczenie języka, wiary, edukacji dla podtrzymania świadomości narodowej;
- 5) rozpoznaje przejawy odradzania się polskości na Górnym Śląsku, Warmii i Mazurach;
- 6) przedstawia genezę nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy), z uwzględnieniem ich przedstawicieli, w tym: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego i Wojciecha Korfantego;

7) wyjaśnia genezę, charakter i skutki rewolucji w latach 1905–1907 w Królestwie Polskim.

VII. Kultura i nauka polska w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia specyfikę polskiego pozytywizmu oraz twórczości młodopolskiej;
- 2) rozpoznaje dorobek kultury polskiej doby pozytywizmu i Młodej Polski;
- 3) wskazuje przykłady najwybitniejszych dzieł tworzonych „ku pokrzepieniu serc”;
- 4) rozpoznaje najważniejszych ludzi nauki oraz omawia ich dokonania.

VIII. I wojna światowa. Uczeń:

- 1) wyjaśnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu wojny, z uwzględnieniem procesu powstawania dwóch przeciwstawnych systemów sojuszy;
- 2) opisuje charakter działań wojennych na różnych frontach;
- 3) wyjaśnia okoliczności przystąpienia USA do wojny i ich rolę w konflikcie;
- 4) przedstawia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej w Rosji;
- 5) wyjaśnia przyczyny klęski państw centralnych i Rosji.

IX. Sprawa polska w przededniu i podczas I wojny światowej. Uczeń:

- 1) omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;
- 2) przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego;
- 3) analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej (m.in. akt 5 listopada, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.);
- 4) charakteryzuje przykłady zaangażowania militarnego Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów.

X. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

- 1) analizuje cywilizacyjne i kulturowe następstwa wojny; ocenia straty wojenne, wylicza społeczne i gospodarcze następstwa wojny;
- 2) przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego; charakteryzuje słabe strony ładu wersalskiego;
- 3) charakteryzuje cele Ligi Narodów;
- 4) wyjaśnia znaczenie układów z Rapallo i Locarno dla ładu międzynarodowego;
- 5) charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy;
- 6) rozpoznaje dorobek okresu międzywojennego w dziedzinie kultury i nauki.

XI. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę powstania państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym;
- 2) wyjaśnia genezę faszyzmu i charakteryzuje faszystowskie Włochy;
- 3) charakteryzuje drogę Hitlera do władzy w Niemczech;
- 4) charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną III Rzeszy w latach trzydziestych;
- 5) porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy.

XII. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń:

- 1) analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do małej konstytucji z 1919 r.);
- 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski;
- 3) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami, z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich i plebiscytów;
- 4) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej;
- 5) porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej.

XIII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.,
- 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe (nowela sierpniowa, konstytucja kwietniowa z 1935 r.);
- 3) ocenia wpływ Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz innych polityków na kształt II Rzeczypospolitej; porównuje ich wizje Polski;
- 4) charakteryzuje życie polityczne w Polsce w czasie rządów sanacyjnych;
- 5) ocenia rolę wybitnych postaci w odbudowie niepodległej Polski i kształtowaniu jej ustroju;
- 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski, Europy i świata w okresie międzywojennym.

XIV. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń, uwzględniając zaborowe „dziedzictwo”;
- 2) charakteryzuje strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej, uwzględniając jego wielonarodowy, wielokulturowy i wieloreligijny charakter;
- 3) przedstawia i ocenia dokonania pierwszych lat odbudowy (m.in.reformy Władysława Grabskiego i unifikacja państwa);
- 4) omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;
- 5) charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej z lat 30. (m.in. reformy Eugeniusza Kwiatkowskiego).

XV. Kultura i nauka w okresie II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) rozpoznaje osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki z okresu II Rzeczypospolitej oraz ich twórców;
- 2) charakteryzuje zróżnicowanie kulturowe II Rzeczypospolitej.

XVI. Świat na drodze do II wojny światowej. Uczeń:

- 1) przedstawia ideologiczne, polityczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej;
- 2) wyjaśnia wpływ polityki hitlerowskich Niemiec na rozbijanie systemu wersalskiego;
- 3) charakteryzuje politykę appeasementu;
- 4) wyjaśnia genezę paktu Ribbentrop-Mołotow i przedstawia jego postanowienia.

Formy pozyskiwania informacji o poziomie osiągnięć edukacyjnych uczniów

I. Informację o poziomie opanowania materiału i umiejętności budowy narracji historycznej uczący pozyskuje w formie:

- 1) **sprawdzian** (przygotowanie z większej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **3**); oceny pozytywne z tej formy są warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej dopuszczającej,
- 2) **kartkówka** (przygotowanie z krótkiej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **2**);
- 2) **odpowiedź ustna** (umiejętność budowy ustnej wypowiedzi, waga oceny **2**),

II. Informację o poziomie innych umiejętności przewidzianych podstawą programową uczący pozyskuje także w formie:

- 1) **zadanie domowe** (umiejętność formułowania samodzielnych wniosków i ocen, waga oceny **1**),
- 2) **ćwiczenia praktyczne** (umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, waga oceny **1**)

III. Informację o poziomie aktywności i zainteresowania przedmiotem, uczący pozyskuje w formie ocen:

- 1) **referaty, prezentacje** (umiejętność pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich i publicznej prezentacji, waga oceny **1**),
- 2) **aktywność na lekcji** (rozmowy, krótkie dyskusje, waga oceny **1**),
- 3) **aktywność pozalekcyjna** (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów, waga oceny **2**), aktywność jest warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej celującej.

Kryteria ocen

I. Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował materiału określonego w podstawie programowej i wykazuje luki w wiadomościach trudne do uzupełnienia,
- 2) nie potrafi zbudować żadnej narracji historycznej,
- 3) nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach, odznacza się brakiem chęci do nauki.

II. Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić,
- 2) buduje krótką narrację historyczną;
- 3) odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych.

III. Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna,
- 2) buduje krótką narrację historyczną, selekcjonuje podstawowe fakty, ale słabo łączy wydarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe,

- 3) poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe źródła,
- 4) jest mało aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

IV. Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale poprawnie umiejscawia w czasie i przestrzeni wydarzenia i procesy historyczne,
- 2) dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego,
- 3) poprawnie rozwiązuje zadania, analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach, przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

V. Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową, wykazuje zainteresowanie przedmiotem,
- 2) buduje dojrzałą narrację historyczną opartą na gruntownej wiedzy i łączeniu wydarzeń w logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy, samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy, interpretuje trudne źródła historyczne,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

VI. Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- 2) buduje złożoną i problemową narrację historyczną, zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,
- 3) doskonale interpretuje źródła historyczne, z wykorzystaniem kontekstu epoki,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy z sukcesami w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.